Bijlage C.

(Zie hoofdstuk E, §§ 1 en 5, van het verslag.)

OVERZICHTEN

betreffende de KONINKLIJKE MARINE in Nederlandsch-Indië, meerendeels over 1913.

1. Algemeen overzicht betreffende de schepen en vaartuigen van de Indische Militaire Marine en van het Nederlandsch eskader in Oost-Indië.
2. Specificatie betreffende het personeel der in Nederlandsch-Indië aanwezige Koninklijke Marine op ult. 1912 en ult. 1913.
3. Statistiek over 1913 der aanvulling en verliezen onder het tot de Koninklijke Marine in Nederlandsch-Indië behoorende personeel.
4. Exploitatiekosten van de oorlogsschepen en van de maritieme inrichtingen aan den wal, gedurende 1913.
5. Opgaven over het tijdvak 1 April 1913 t/m 31 Maart 1914 betreffende het dokken, enz. door schepen der Koninklijke Marine (en ook door die der gouvernementsmarine): 1°. te Soerabaja (marine-etablissement), te Sabang (gouvernementsdok in particuliere exploitatie) en te Tandjoengpriok (particuliere werf) en 2°. te Singapore.

1. Algemeen overzicht betreffende de schepen en vaartuigen van de Indische Militaire Marine en van het Nederlandsch eskader in Oost-Indië.

NAMEN DER SCHEPEN	Aantal schroeven.	Samenstelling. [1]	Op stapel gezet.	A. Te water gelaten. B. In Ned.-Indië aangekomen of aldaar in dienst gesteld.	Grootste lengte in M. [2]	Grootste breedte in M. [3]	Grootste diepgang in dM. [4]	Waterverplaatsing in M³. zeewater (1026 K.G.).	Geschut. Soort.	Geschut. Aantal stukken.	Torpedo-inrichtingen. Buizen.	Torpedo-inrichtingen. Kanonnen.	Stoomvermogen in indicateur paardekrachten.	Grootste proeftochtvaart. [5]	Brandstof- (steenkolen-) bergruimte in M³.	Grootste vol te houden dienstvaart. [6]	Vaart bij voordeelig brandstofverbruik. [6]	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 17.	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 18.	Pantser in millimeters. [1] Gordel.	Pantser in millimeters. [1] Toren of barbette.	Pantser in millimeters. [1] Comm. toren.	Pantser in millimeters. [1] Dek.	Bevond zich op 31 December 1913:	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhooging). Europeanen.	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhooging). Inlanders.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Europeanen.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Inlanders.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1913. Europeanen.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1913. Inlanders.	Verrichtingen, bewegingen, enz. gedurende het tijdvak 1 April 1913 tot en met 31 Maart 1914. (Zie voor het dokken en herstellen de opgaven sub 5 van deze bijlage.)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
INDISCHE MILITAIRE MARINE.																															
Flottielje-vaartuigen.																															
Siboga	2	S.	1897 Amsterdam (Nederl. Scheeps-bouwmaat-schappij).	A. 1898. B. 25 Jan. 1899.	53.7	9.44	36	790	K. v. 10.5 cM. A. „ „ 3.7 „ Mr. „ v. 7.5 c.M. A.	1 4 1 6	—	—	1395	13.83	144	11.4	8.5	1400 *a*)	2060 *a*)	—	—	—	—	in dienst.	55	45	55	43	52	38	Vertoefde gedurende den verslagtijd in de vaarwaters nabij Soerabaja en deed aldaar dienst als mijnenlegger. Tot het uitvoeren van eenige opdrachten was het schip van 24 Juli tot 25 Augustus te Tjilatjap en van 5 tot 25 September te Sabang. Den 27sten October werd de bodem bij het marine-etablissement opgenomen tot het ondergaan van de periodieke voorzieningen, na afloop waarvan de *Siboga* aanving met de beproevingen van de trotyl-verdedigingsmijnen in eerstgenoemde vaarwaters.
Mataram . . .	2	S.	1895 Amsterdam (Huygens & van Gelder).	A. 1896. B 31 Maart 1897.	53.9	9.44	36.5	809.52	K. v. 10,5 cM. A. „ „ 3,7 „ Mr. „ v. 7,5 cM. A.	2 4 1 7	—	—	1345	12.95	154	10.5	8	1119 *a*)	1690 *a*)	—	—	—	—	in dienst.	55	45	50	42	51	42	Bleef ter beteugeling van opiumroof tot 24 September 1913 in het gewest Riouw en onderhoorigheden, op welken datum het schip naar Pontianak vertrok, waar het ter richtige uitvoering van de voorschriften betreffende de toelating van vreemde oosterlingen in de Westerafdeeling van Borneo ter beschikking werd gesteld van het gewestelijk bestuur. Einde November stoomde de bodem naar Tandjoengpriok, van waar verschillende oefentochten in de nabijheid van die plaats ondernomen werden. Medio Januari 1914 keerde de *Mataram* naar den Riouw-archipel terug, waar de bodem gedurende zijne afwezigheid vervangen was door de *Assahan*.
Assahan . . .	2	S.	1899 Rotterdam (Maatschappij voor scheeps- en werktuigbouw „Fijenoord").	A. 1900. B. 10 Jan. 1901.	53.7	9.44	36	800	K. v. 10.5 cM. A. „ „ 3.7 „ Mr. v. 7.5 cM. A.	1 4 1 6	—	—	1353	13.95	134	—	—	—	—	—	—	—	—	in dienst.	55	45	46	38	48	43	Was gedurende het grootste gedeelte van het verslagjaar in het gewest Riouw en onderhoorigheden tot het houden van kruistochten en ter beteugeling van opiumroof. Van 21 Mei tot 19 Juni en van 19 Augustus tot 15 September 1913 vertoefde het schip te Soerabaja voor het nazien der ketels en het periodiek onderhoud, terwijl het in October verschillende plaatsen ter Oostkust van Sumatra bezocht, gedurende welken tijd de dienst in den Riouw-archipel werd waargenomen door de *Mataram*. Van einde October 1913 tot 15 Januari 1914 was de *Assahan* weder in den Riouw-Lingga-archipel, onderbroken door eene reis van 28 November tot 2 December naar Singapore tot aanvulling van den kolenvoorraad en het ondergaan van eene kleine herstelling aan eenige machinedeelen. Nadat het schip in Riouw vervangen was door de *Mataram* kwam het te Tandjoengpriok in station en werd belast met het uitvoeren van verschillende opdrachten vanwege het departement der marine.
Koetei	2	S.	1897 Amsterdam (Nederl. Scheeps-bouwmaat-schappij).	A. 1898. B. 5 Nov. 1898.	53.7	9.44	36	790	K. v. 10.5 cM. A. „ „ 3.7 „ M1. „ v. 7.5 cM. A.	2 4 1 7	—	—	1412	13.51	144	11.25	8.5	1380 *a*)	2130 *a*)	—	—	—	—	buiten dienst.	—	—	31	93	—	—	Was tot 6 Mei 1913 in station te Sabang, ter voortzetting van de proef om inlandsche schepelingen op te leiden tot oorlogsmatroos, waarna het schip eenigen tijd in de wateren nabij Tandjoengpriok vertoefde en vervolgens van 4 tot 21 Juni te Soerabaja was ter vervanging van het oude door moderner geschut en ter dokking. Ten einde de Amboineesche en Menadoneesche schepelingen het hun toekomend verlof in hun eigen kring te doen doorbrengen werd gedurende de maanden Juni, Juli en Augustus, een bezoek gebracht aan Menado, Ambon en Banda Neira, waarna de *Koetei* via Makasser en Tandjoengpriok naar Soerabaja terugkeerde. Van hieruit werden verschillende oefentochten in Straat Madoera en buiten het Westgat gehouden, waar tevens de schietoefeningen met het geschut plaats vonden. Na het laatste gedeelte van de maand September geassisteerd te hebben bij de gevechtsschietoefeningen van het Nederlandsch eskader, werd het schip 15 October bij het marine-etablissement buiten dienst gesteld en ging het daarvoor in aanmerking komende gedeelte van de in opleiding geweest zijnde inlanders op torpedobootjagers over.
Serdang . . .	2	S.	1896 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1897. B. 7 Dec. 1897.	53.9	9.44	36.5	820	K. v. 10,5 cM. A. „ „ 3,7 „ Mr. v. 7,5 cM. A.	1 4 1 6	—	—	1290	12.9	149	11	8	1320 *a*)	1939 *a*)	—	—	—	—	in dienst.	55	45	—	—	49	49	Nadat het schip 15 October 1913 te Soerabaja in dienst was gesteld, is het gedurende het verdere gedeelte van den verslagtijd als mijnenlegger aangewezen en vertoefde tot het oefenen met het mijnenmaterieel en personeel hoofdzakelijk in de wateren van Sabang. Met de *Bulhond* op sleeptouw stoomde de *Serdang* 24 November naar Soerabaja en keerde na het afgeven van genoemden torpedobootjager aan het marine-etablissement, weder te Sabang terug, na te Belawan Deli kolen te hebben geladen. Het overige gedeelte van het verslagjaar zette de bodem de oefeningen met de mijnen voort, onderbroken door eene reis in Februari 1914 naar Emmahaven, welke reis tevens dienstbaar werd gemaakt aan het houden van stoomproeven en het schieten met scherp.

[1]) S = staal, IJ = ijzer, K = gekoperd, Z = gezinkt, C = compositie.

[2]) Lengte van den romp over alles.

[3]) Breedte van den romp op het grootspant over de buitenhuid zonder uitbouwsels.

[4]) Grootste diepgang bij normale toelading, stoomketels op peil.

[5]) Met schepen 4 uren, met torpedobooten 2 uren volgehouden (met de na 1900 gebouwde torpedobooten 3 uren).

[6]) Indien de kolommen 17, 18, 19 en 20 niet zijn ingevuld, beteekent dit, dat het schip herstellingen aan de ketels ondergaat of ondergaan heeft, zoodat vorige opgaven geen vertrouwen meer verdienen.

a) Uitkomsten verkregen met Ombilin-kolen.

b) Uitkomsten verkregen met Cardiff-kolen.

NAMEN DER SCHEPEN.	Aantal schroeven.	Samenstelling. [3]	Op stapel gezet.	A. Te water gelaten. B. In Ned.-Indië aangekomen of aldaar in dienst gesteld.	Grootste lengte in M. [5]	Grootste breedte in M. [5]	Grootste diepgang in dM. [6]	Waterverplaatsing in M³. zeewater (1026 K.G.).	Geschut. Soort.	Geschut. Aantal stukken.	Torpedo-inrichtingen. Buizen.	Torpedo-inrichtingen. Kanonnen.	Stoomvermogen in indicateur paardekrachten.	Grootste proefrechtvaart. [8]	Brandstof-(steenkolen-)bergruimte in M³.	Grootste vol te houden dienstvaart. [9]	Vaart bij voordeelig brandstofverbruik. [9]	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [9] Bij vaart van kolom 17.	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [9] Bij vaart van kolom 18.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Torpedobooten.																			
Cerberus . . .	1	S.	1887 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1888. B. 6 Febr. 1889.	38.22	3.96	14.2 (21)	83,91	K. v. 3,7 cM.	2	2	1	841	17.6	12	—	—	—	—
Hydra	1	S.	1899 Londen (Yarrow).	A. 1900. B. 17 Nov. 1900.	39.62	4.11	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	—	3	1 204	24.26	20.5	17.5	8	390 *b*)	1500 *b*)
Scylla	1	S.	1899 Londen (Yarrow).	A. 1900. B. 17 Nov. 1900.	39.62	4.11	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	—	3	1 201	24.30	20.5	17.5	8	390 *b*)	1500 *b*)
Minotaurus . .	1	S.	1901 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1902. B. 31 Oct. 1903.	39.62	4.11	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	—	3	1 281	24.36	20.5	17.3	8.5	420 *b*)	1460 *b*)
Python	1	S.	1901 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1902. B. 31 Oct. 1903.	39.62	4.11	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	—	3	1 269	24.96	20.5	17.3	8.5	420 *b*)	1460 *b*)
Sphinx	1	S.	1902 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1903. B. 31 Oct. 1903.	39.62	4.11	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	—	3	1 442	24.38	20.5	17.3	8.5	420 *b*)	1460 *b*)
Draak	1	S.	1905 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1906. B. 9 Nov. 1907.	39.62	4.13	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	1	1	1 558	23.28	20.5	17.8	8.7	450 *b*)	1600 *b*)
Krokodil . . .	1	S.	1905 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1906. B. 9 Nov. 1907.	39.62	4.13	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	1	1	1 576	23.78	20.5	17.8	8.7	450 *b*)	1600 *b*)
Zeeslang . . .	1	S.	1905 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1906. B. 9 Nov. 1907.	39.62	4.13	20.6	103	K. v. 3,7 cM.	2	1	1	1 563	24.04	20.5	17.8	8.7	450 *b*)	1600 *b*)
Opnemings-vaartuigen.																			
Sumbawa . . .	1	S.	1890 Vlissingen. (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1891. B. 7 Juni 1892.	53.25	8.1	34.5	600	—	—	—	—	930	12.5	88	—	6	—	3000
Van Dooru . .	1	C. K.	1899 Rotterdam (Maatschappij „de Maas").	A. 1901. B. 5 Dec. 1901.	54	8.3	31.8	700	—	—	—	—	369	9.02	108	7.75	7	2450 *a*)	3500 *a*)
Van Gogh . . .	1	C. K.	1897 Rotterdam (P. Smit Jr.).	A. 1898. B. 4 Juli 1899.	54	8.3	31.8	700	—	—	—	—	386	10.1	100	8	6.25	2700 *a*)	3600 *a*)
Borneo	1	C. K.	1892 Glasgow (Clydebank J. & G. Thomson).	A. 1892. B. 6 Febr. 1894.	53.86	9.45	40.5	800	—	—	—	—	1040	13.23	155	7	—	—	—

Pantser in millimeters. [1] Gordel.	Toren of barbette.	Comm. toren.	Dek.	Bevond zich op 31 December 1913:	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhooging). Europeanen.	Inlanders.	Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Europeanen.	Inlanders.	31 Dec. 1913. Europeanen.	Inlanders.	Verrichtingen, bewegingen, enz. gedurende het tijdvak 1 April 1913 tot en met 31 Maart 1914. (Zie voor het dokken en herstellen de opgaven sub 5 van deze bijlage.)
21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.	122	85	130	80	145	86	
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.							
—	—	—	—	in dienst.	25	58	24	60	23	58	
—	—	—	—	in dienst.	25	59	25	57	26	56	
—	—	—	—	in dienst.	25	58	—	—	27	49	
—	—	—	—	in dienst.	—	—	25	55	—	—	

Waren gestationneerd te Soerabaja. Voortdurend waren 3 booten, met een reserveboot, in dienst. In April 1913 maakte eene groep van 3 booten een tocht naar Poelau Laoet (Borneo), ten einde tegenwoordig te zijn bij het bezoek van den Japanschen kruiser *Yodo* aldaar, terwijl van 1 tot 11 Juli, van 29 Juli tot 7 Augustus en van 25 Augustus tot 5 September door eene groep werd deelgenomen aan de gezamenlijke oefeningen van het Nederlandsch eskader in de wateren van Lombok. Eenige malen werden op van Soerabaja vertrekkende, zoowel als voor die plaats bestemd zijnde oorlogsbodems, aanvalsoefeningen gehouden en werden de vaarwaters naar Soerabaja voortdurend door de booten afzonderlijk bevaren, ter beteugeling van mogelijken zeeroof. Tochten van langeren duur in groepsverband naar de Banjoeroedan-baai, Bali, enz. vonden meermalen plaats, terwijl gedurende de gevechtsschietoefeningen van het Nederlandsch eskader in September door enkele booten nu en dan assistentie werd verleend. Controle-schoten met de torpedo's werden gedurende den verslagtijd gehouden in Straat Madoera nabij Gili Radja, waar tevens eenige malen hulp werd verleend bij het controleschieten met de torpedo's II^{150} van de torpedobootjagers. In Januari en Februari 1914 werden hoofdzakelijk 's nachts door eenige booten aanvalsoefeningen gehouden op in Straat Madoera vertoevende oorlogsbodems en werd door eene groep booten een tocht gemaakt naar den Kangean-archipel en naar Bawean.

Verrichtte hydrographische werkzaamheden in den Kangean-archipel, in Straat Madoera, ter Westkust van Borneo (Kendawangan-baai), op de Palembang-rivier en langs de kusten van Billiton, terwijl het vaartuig in December 1913 een onderzoek instelde naar eenige gerapporteerde verkleuringen bezuiden Poeloe Datoek en in de vaarwaters naar Tandjoengpandjang. Van 8 Januari tot 26 Februari 1914 was de *Sumbawa* te Soerabaja en bij het einde van het verslagjaar vertoefde het schip ter oostkust van Celebes tot het opnemen van de Boni-golf.

Zette de hydrographische werkzaamheden ter westkust van Sumatra voort en nam aldaar de Tapa-eilanden, de omgeving van het Suffolk-rif, Simeuloe en de Banjak-eilanden en het terrein beoosten Nias op. Door ongunstige weersomstandigheden gedurende den westmoeson ondervonden de opnemingen meermalen vertraging.

Zette de opnemingswerkzaamheden ter westkust van Nieuw-Guinea voort en vertrok, na beëindiging daarvan, den 20sten December 1913 naar de oostkust van Halmahera.

Was gedurende het verslagjaar in conservatie bij het marine-etablissement.

NAMEN DER SCHEPEN.	Aantal schroeven.	Samenstelling. [1]	Op stapel gezet.	A. Te water gelaten. B. In Ned.-Indië aangekomen of aldaar in dienst gesteld.	Grootste lengte in M. [2]	Grootste breedte in M. [3]	Grootste diepgang in dM. [4]	Waterverplaatsing in M³. zeewater (1026 K.G.).	Geschut. Soort.	Geschut. Aantal stukken.	Torpedo-inrichtingen. Buizen.	Torpedo-inrichtingen. Kanonnen.	Stoomvermogen in indicateur paardekrachten.	Grootste proeftochtvaart. [5]	Brandstof- (steenkolen-) bergruimte in M³.	Grootste vol te houden dienstvaart. [6]	Vaart bij voordeelig brandstofverbruik. [6]	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 17.	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 18.	Pantser in millimeters. [1] Gordel.	Pantser in millimeters. [1] Toren of barbette.	Pantser in millimeters. [1] Comm. toren.	Pantser in millimeters. [1] Dek.	Bevond zich op 31 December 1913:	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhooging). Europeanen.	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhooging). Inlanders.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Europeanen.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Inlanders.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1913. Europeanen.	BEMANNING. Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1913. Inlanders.	Verrichtingen, bewegingen, enz. gedurende het tijdvak 1 April 1913 tot en met 31 Maart 1914. (Zie voor het dokken en herstellen de opgaven sub 5 van deze bijlage.)
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
Lombok . . .	1	S. Z.	1890 Amsterdam (Huygens en van Gelder).	A. 1891. B. 21 Mei 1892.	52.45	8.3	33.5	600	—	—	—	—	990	12.2	115	9.2	—	1711	—	—	—	—	—	in dienst.	25	58	25	55	24	52	Zette de opnemingswerkzaamheden ter west- en noordwestkust van Nieuw-Guinea voort en maakte, na beëindiging van de opneming van het kustgebied van het vaste land, in November 1913 een aanvang met het opnemen van de omliggende eilanden Batanta, Salawati en Waigoe.
Wachtschip.																															
Koning der Nederlanden.	—	IJ.	1871 Amsterdam (Rijkswerf).	A. 1874. B. 15 Juni 1876.	85.3	15.2	—	—	K. v. 12 cM. A. „ „ 12 „ K.A. No. 3. „ „ 3.7 „	3 1 2 6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	in dienst als logementschip.	—	—	579	362	—	—	Was tot 26 September 1913 in dienst als wachtschip te Soerabaja en lag gedurende het overige gedeelte van den verslagtijd gemeerd in de torpedobootshaven aldaar en deed dienst als logementschip voor de bemanningen van de in reparatie zijnde torpedobootjagers.
Oud-Wachtschip.																															
Bromo	—	IJ.	1873 Amsterdam (Koninklijke fabriek van stoom- en andere werktuigen).	A. 1874. B. 3 Sept. 1875.	64.6	9.36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	in dienst.	—	—	—	—	—	—	In dienst als kolendepot te Merauke.
Munitieschepen.																															
Prins Hendrik der Nederlanden	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	in dienst als munitieschepen.	—	—	—	—	—	—	
Makasser . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		—	—	—	—	—	—	Gemeerd in de torpedoboothaven te Soerabaja.
Nienhuys . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	buiten dienst	—	—	—	—	—	—	

NEDERLANDSCH ESKADER IN OOST-INDIE.

Pantserschepen.																															
De Ruyter . . .	2	S.	1900 Rotterdam (Maatschappij voor scheeps- en werktuigbouw „Fyenoord").	A. 1901. B. 6 Juli 1909.	96.6	15.2	58.1	5084	K. v. 24 cM. No. 1. „ „ 15 „ „ 4. „ „ 7.5 „ „ 3. „ „ 3.7 „ Mr. v. 7.5 „ A.	2 4 8 4 1 19	1	2	6377	16.55	825	14.5	9.2	1600	4100		150 100 S.	250 S.	250 S.	50 S.	in dienst.	301	76	257	69	—	—	Keerde 25 April 1913 van een bezoek aan de door eene aardbeving geteisterde Sangi- en Talaud-eilanden (Menado) te Soerabaja terug. Gedurende Mei hield het schip oefeningen in de vaarwaters naar Soerabaja en in de Java-Zee en den 26sten dier maand vertrok het naar Ampenan ter deelneming aan de gezamenlijke oefeningen van het Nederlandsch eskader, welke oefeningen eind September werden besloten met de gevechtsschietoefeningen buiten het westgat van Soerabaja. Na aanvulling van den kolenvoorraad stoomde de bodem 7 October naar Sabang ten einde aldaar tegenwoordig te zijn bij het bezoek van het Engelsche slagschip *Swiftsure* en vertrok vervolgens via Padang naar Tandjoengpriok, in welke haven het schip van 12 tot 22 November vertoefde ter viering van de onafhankelijkheidsfeesten. Op laatstgenoemden datum kwam de *De Ruyter* te Soerabaja, ten einde gereed gemaakt te worden voor de thuisreis, welke 24 December werd aangevangen.
Hertog Hendrik	2	S.	1900 Amsterdam (Rijkswerf).	A. 1902. B. 7 Jan. 1910.	96.6	15.2	58.1	5084	K. v. 24 cM. No. 1. „ „ 15 „ „ 4. „ „ 7.5 „ „ 3. „ „ 3.7 „ Mr. v. 7.5 „ A.	2 4 8 4 1 19	1	2	6282	16.53	825	14.5	9.2	1600 *b*)	4100 *b*)		150 100 S.	250 S.	250 S.	50 S.	in dienst.	301	76	261	66	293	81	Bracht gedurende de eerste helft van April 1913 achtereenvolgens een bezoek aan Sabang, Tandjoengpriok en de Balokbaai (zuidkust van Billiton), waarna het schip van 12 tot 15 April te Soerabaja werd gedokt. Den 3den Mei stoomde de bodem naar Menado ten einde tegenwoordig te zijn bij het bezoek van den Japanschen kruiser *Yodo*, waarna de *Hertog Hendrik* te Soerabaja terugkeerde. Van 4 tot 26 Juni, van 14 tot 18 Juli en van 26 Augustus tot 5 September nam het schip deel aan de gezamenlijke oefeningen van het Nederlandsch eskader in de wateren van Ampenan en vertoefde, in verband met de reparatie aan de luchtcylinders der kanonnen van 24 c.M., den overigen tijd te Soerabaja. Na beëindiging der gevechtsschietoefeningen oefende de bodem van 6 tot 15 October zelfstandig in Straat Madoera en in de Gede-baai, waarna het schip bij het marine-etablissement in reparatie werd opgenomen. Na afloop der voorzieningen vertrok het schip, na eenige oefeningen te hebben gehouden met torpedobooten in Straat Madoera, naar Ambon tot het maken van eene reis voor vlagvertoon in de Molukken, van welken tocht het tegen het einde van het verslagjaar te Tandjoengpriok terugkeerde, waar, met den commandant der zeemacht aan boord, oefeningen met de torpedobootjagers werden gehouden.

NAMEN DER SCHEPEN.	Aantal schroeven.	Samenstelling. [1]	Op stapel gezet.	A. Te water gelaten. B. In Ned.-Indië aangekomen of aldaar in dienst gesteld.	Grootste lengte in M. [2]	Grootste breedte in M. [3]	Grootste diepgang in dM. [4]	Waterverplaatsing in M³. zeewater (1026 K.G.).	Geschut. Soort.	Geschut. Aantal stukken.	Torpedo-inrichtingen. Buizen.	Torpedo-inrichtingen. Kanonnen.	Stoomvermogen in indicateur paardekrachten.	Grootste proeftochtvaart. [5]	Brandstof- (steenkolen-) bergruimte in M³.	Grootste vol te houden dienstvaart. [6]	Vaart bij voordeelig brandstofverbruik. [6]	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 17.	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 18.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Tromp	2	S.	1903 Amsterdam (Rijkswerf).	A. 1904. B. 27 Dec. 1910.	100.8	15.2	57	5295	K. v. 24 cM. No. 2. „ „ 15 „ „ 5. „ „ 7.5 „ „ 3. „ „ 3.7 „ Mr. v. 7.5 „ A.	2 4 8 4 1 19	1	2	6405	16.66	825	14.5	9.2	1600 *b*)	4100 *b*)
De Zeven Provinciën . .	2	S.	1908 Amsterdam (Rijkswerf).	A. 1909. B. 25 Febr. 1911.	101.5	17.1	61.5	6525	K. v. 28 cM. „ „ 15 „ „ „ 7.5 „ „ „ 3.7 „ Mr. „ 7.5 „ A.	2 4 10 4 1 21	—	—	8516	16.27	1027	13.97	7	2526	4570
Koningin Regentes. . .	2	S	1898 Amsterdam (Rijkswerf).	A. 1900.	96.6	15.2	58.1	5080	K. v. 24 cM. Nº. 1. „ „ 15 „ „ 4. „ „ 7.5 „ „ 3. „ „ 3.7 „ Mr. „ 7.5 „ A.	2 4 8 4 1 19	1	2	7290	16.9	830	14.5	9.2	1600	4100
Pantserdekschip.																			
Holland. . . .	2	S.	1895 Amsterdam (Rijkswerf).	A. 1896. B. 27 Dec. 1909.	93.3	14.81	54	3900	K. v. 15 cM. Nº. 2. „ „ 12 „ „ 1. „ „ 7.5 „ „ 1. „ „ 3.7 „ Mr. „ 7.5 „ A.	2 6 4 4 1 17	2	—	10548	19.62	1000	—	9.7	—	4500 *b*)
Torpedoboot-jagers.																			
Wolf	2	S.	1909 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1910. B. 26 Oct. 1911.	70.1	6.7	20.4	483.6	K. v. 7.5 S.-Aut. nº. 2. Mitrailleur.	4 4 8	—	2	7500	30 086	113	—	7.7	—	2231

Pantser in millimeters. [1] Gordel.	Toren of barbette.	Comm. toren.	Dek.	Bevond zich op 31 December 1913:	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhooging). Europeanen.	Inlanders.	Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Europeanen.	Inlanders.	31 Dec. 1913. Europeanen.	Inlanders.	Verrichtingen, bewegingen, enz. gedurende het tijdvak 1 April 1913 tot en met 31 Maart 1914. (Zie voor het dokken en herstellen de opgaven sub 5 van deze bijlage.)
21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.	32.
150 100 S.	200 S.	200 S.	50 S.	in dienst.	303	76	261	67	296	74	Vertoefde gedurende de maanden April en Mei 1913 bij het marine-etablissement tot het ondergaan van herstellingen aan de inrichtingen tot onderwaterzetten der munitiebergplaatsen, vertrok 4 Juni naar de wateren nabij Soerabaja tot het houden van stoomproeven en nam van 20 tot 30 Juni deel aan de gezamenlijke oefeningen van het Nederlandsch eskader. Na van 1 tot 15 Juli, van 25 Juli tot 15 Augustus en van 28 Augustus tot 5 September in de nabijheid van Ampenan te hebben geoefend en gedurende de overige dagen te Soerabaja te hebben vertoefd voor eene dringende herstelling aan een der torens, stoomde de *Tromp* in het begin van September naar Makasser en nam daarna deel aan de gevechtsschietoefeningen van het eskader. Het overige gedeelte van den verslagtijd was het schip, in verband met het onderzoek en den daarna gebleken minder gunstigen toestand van de ketels, ter reede van Soerabaja.
150 100 S.	250 S.	200 S.	50 S.	in dienst.	356	96	266	82	352	84	Vertrok 4 April 1913 van Sabang naar Tandjoengpriok en van daar naar Singapore om te dokken. Na 30 April te Soerabaja te zijn teruggekeerd, onderging het schip aldaar gedurende de eerste helft van Mei kleine herstellingen en vertrok daarna met de *De Ruyter* via Tandjoengpriok naar Straat Madoera en vervolgens naar Ampenan om aldaar deel te nemen aan de gezamenlijke oefeningen van het Nederlandsch eskader. Tot begin September nam de bodem aan die oefeningen deel, onderbroken door een verblijf van 18 tot 21 Juli te Tandjoengpriok en van 23 tot 31 Juli en van 17 tot 26 Augustus te Soerabaja tot aanvulling van den kolenvoorraad, tot defensiedoeleinden en voor overplaatsingen van schepelingen. Den 5den September stoomde de *De Zeven Provinciën* met de overige schepen van het eskader naar Makasser en nam vervolgens gedurende de 2de helft van die maand deel aan de gevechtsschietoefeningen buiten het westgat van Soerabaja. In October maakte het schip eene reis door de Molukken, waarbij o.a. voor machtsvertoon de Kei-eilanden (Amboina) werden aangedaan, in verband met de aldaar plaats gehad hebbende ongeregeldheden. Op 13 November arriveerde de bodem te Tandjoengpriok en bleef daar tot den 25sten d.a.v.; den 17den dier maand bracht de Gouverneur-Generaal, ter gelegenheid van de onafhankelijkheidsfeesten, een bezoek aan boord, om o.a. de roeiwedstrijden in de haven te aanschouwen. Met de torpedobootjagers stoomde het schip den 25sten November naar Soerabaja, waar eveneens de onafhankelijkheidsfeesten werden bijgewoond. Na in December den Kangean-archipel (Madoera) te hebben bezocht, stoomde de bodem in Januari 1914 via Tandjoengpriok naar Singapore en van daar, na gedokt te hebben, naar Soerabaja tot het ondergaan van de periodieke herstellingen.
150 100 S.	250 S.	250 S.	50 S.	in dienst.	301	76	—	—	—	—	Kwam 15 Januari 1914 te Sabang aan en werd toegevoegd aan het Nederlandsch eskader. Eind Januari stoomde de bodem via Tandjoengpriok naar Soerabaja, van waar verschillende oefentochten in Straat Madoera werden gehouden en waar de halfjaarlijksche schietoefeningen plaats vonden. Sedert Maart oefent het schip in de nabijheid van Tandjoengpriok; van een rif oostelijk van het eilandje Dapoer, waarop het 23 Maart geboeid raakte, werd het den 27sten d.a.v. door de *Hertog Hendrik* afgesleept.
—	—	100 S.	50 S.	in dienst.	275	108	255	100	—	—	Vertoefde ter bescherming van de belangen der Nederlandsche onderdanen tot 20 September 1913 in de wateren van China en vertrok op dien datum naar Soerabaja, ten einde gereed te worden gemaakt voor de thuisreis, welke 1 November werd aanvaard.
—	—	—	—	in dienst.	40	44	40	41	39	43	Was gedurende April 1913 bij het marine-etablissement te Soerabaja tot het ondergaan van periodieke herstellingen en nam na afloop daarvan (13 Mei) deel aan de oefeningen met het Nederlandsch eskader eerst in de Java-Zee en Straat Madoera en vervolgens in de wateren van Lombok. Van 11 tot 14 Juni, van 19 tot 23 Juni en van 16 tot 26 Augustus vertoefde het schip te Soerabaja tot het laden van kolen en van 8 tot 24 Juli voor periodiek onderhoud aan de machines en ketels. Na afloop van de gevechtsschietoefeningen werd de bodem 10 September bij het marine-etablissement in timmering opgenomen, na beëindiging waarvan (23 October) de boot, in verband met de overige jagers, een tocht naar Sabang ondernam, en van daar naar Tandjoengpriok vertrok. Na de viering van de onafhankelijkheidsfeesten aldaar, stoomde de *Wolf* met de *De Zeven Provinciën* naar Soerabaja, van waar de boot gedurende het overige gedeelte van den verslagtijd oefeningen hield in de omgeving van Straat Madoera, afgewisseld door eene reis in Februari 1914 naar de Molukken. Einde Maart nam de jager deel aan de oefeningen met de overige jagers in de nabijheid van Tandjoengpriok.

NAMEN DER SCHEPEN.	Aantal schroeven.	Samenstelling. [1]	Op stapel gezet.	A. Te water gelaten. B. In Ned.-Indië aangekomen of aldaar in dienst gesteld.	Grootste lengte in M. [2]	Grootste breedte in M. [3]	Grootste diepgang in dM. [4]	Waterverplaatsing in M³ zeewater (1026 K.G.).	Geschut. Soort.	Geschut. Aantal stukken.	Torpedo-inrichtingen. Buizen.	Torpedo-inrichtingen. Kanonnen.	Stoomvermogen in indicateur paardekrachten.	Grootste proeftochtvaart. [5]	Brandstof- (steenkolen-) bergruimte in M³.	Grootste vol te houden dienstvaart. [6]	Vaart bij voordeelig brandstofverbruik. [6]	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 17.	Af te leggen weg in zeemijlen met normalen voorraad. [6] Bij vaart van kolom 18.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.
Fret	2	S.	1909 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1910. B. 26 Oct. 1911.	70.1	6.7	20.4	483.6	K.v.7.5cM.S.-Aut.nº.2. Mitrailleur.	4 4 8	—	2	7500	**29.947**	113	—	7.7	—	2231
Jakhals. . . .	2	S.	1910 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1910. B. 2 Nov. 1912.	70.1	6.7	20.4	507.6	K.v.7.5cM.S.-Aut.nº.2. Mitrailleur.	4 4 8	—	2	8836	30	113	—	—	—	—
Bulhond . . .	2	S.	1911 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. 1911. B. 2 Nov. 1912.	70.1	6.7	20.4	507.6	K.v.7.5cM.S.-Aut.nº.2. Mitrailleur.	4 4 8	—	2	8550	30.3	113	—	—	—	—
Lynx	2	S.	1911 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. .... B. 2 Nov. 1913.	70.1	6.7	20.4	510	K.v.7.5cM.S.-Aut.nº.2. Mitrailleur.	4 4 8	—	2	8500	—	—	—	—	—	—
Hermelijn . . .	2	S.	1911 Vlissingen (Kon. Maatschappij „de Schelde").	A. .... B. 2 Nov. 1913.	70.1	6.7	20.4	510	K.v.7.5cM.S.-Aut.nº.2. Mitrailleur.	4 4 8	—	2	8500	—	—	—	—	—	—

NAMEN DER SCHEPEN.	Pantser in millimeters. [1] Gordel.	Toren of barbette.	Comm. toren.	Dek.	Bevond zich op 31 December 1913:	BEMANNING. Bepaalde sterkte (ongerekend de als bovenrol toegestane verhoging). Europeanen.	Inlanders.	Aanwezige sterkte volgens op onderstaand tijdstip laatst ontvangen maandrapport. 31 Dec. 1912. Europeanen.	Inlanders.	31 Dec. 1913. Europeanen.	Inlanders.
	21.	22.	23.	24.	25.	26.	27.	28.	29.	30.	31.
Fret	—	—	—	—	in dienst.	41	44	41	45	38	44
Jakhals. . . .	—	—	—	—	in dienst.	41	44	66	—	34	48
Bulhond . . .	—	—	—	—	in dienst.	41	44	66	—	34	49
Lynx	—	—	—	—	in dienst.	41	44	—	—	43	42
Hermelijn . . .	—	—	—	—	in dienst.	40	44	—	—	49	34

RECAPITULATIE.

Indische militaire marine. . .	442	498	990	888	445	473
Nederlandsch eskader in Oost-Indië	2 081	772	1 513	470	1 178	499
Totaal ingeschreven in de rol der schepen. .	2 523	1 270	2 503	1 358	1 623	972
Personeel a. d. wal (in functiën, waarop bij de „bepaalde sterkte" niet was gerekend).	19	1	19	1	19	1
Departement der marine, behalve voornoemde 20, die den staf vormen	—	—	44	8	56	8
Marine-kazerne en *Condor*. . .	—	—	—	—	189	242
Inlanders van de *De Ruyter*, die zijn overgegaan naar de *Koningin Regentes*	—	—	—	—	—	63
Totaal-generaal . .	2 542	1 271	2 566	1 367	1 887	1 286

Verrichtingen, bewegingen, enz. gedurende het tijdvak 1 April 1913 tot en met 31 Maart 1914.

(Zie voor het dokken en herstellen de opgaven sub 5 van deze bijlage.)

Vertoefde gedurende April 1913 bij het marine-etablissement te Soerabaja en hervatte 13 Mei de oefeningen in de vaarwaters nabij Soerabaja. Den 2den Juni vertrok de *Fret*, in verband met de overige jagers, naar Ampenan en nam aldaar van 3 tot 19 Juni, van 24 Juni tot 7 Juli en van 26 Juli tot 15 Augustus deel aan de oefeningen met het Nederlandsch eskader. Eenige malen stoomde het schip naar Soerabaja om kolen te laden en van 16 tot 26 Augustus vertoefde het aldaar voor periodiek onderhoud. Na eenigen tijd zelfstandig geoefend te hebben in Straat Madoera, vertrok de *Fret* 23 October met de overige jagers naar Sabang en van daar naar Tandjoengpriok, ten einde tegenwoordig te zijn bij de viering van de onafhankelijkheidsfeesten. Na te Soerabaja eenigen tijd in reparatie te zijn geweest, vertoefde de boot in Januari en Februari 1914 in de Molukken en stoomde daarna naar Tandjoengpriok tot het houden van gezamenlijke oefeningen in de nabijheid van die haven.

Nam in de eerste helft van April 1913 in de nabijheid van Soerabaja kolenproeven en vertrok den 14den dier maand, in verband met de *Bulhond*, naar de Molukken, tot het maken van eene oefeningsreis, waarbij verschillende plaatsen werden bezocht, o.a. (van 29 April tot 2 Mei) Boeton om aldaar tegenwoordig te zijn bij het bezoek van den Japanschen kruiser *Yodo*. Via Makasser keerde het schip naar Soerabaja terug voor periodiek onderhoud, na afloop waarvan de *Jakhals* van 3 tot 19 Juni en van 28 Juni tot 10 Juli deel nam aan de oefeningen van het Nederlandsch eskader nabij Ampenan. Den 22sten Juli werd de boot bij het marine-etablissement in timmering opgenomen, na afloop waarvan de oefeningen in de nabijheid van Soerabaja werden voortgezet en o.a. werd geassisteerd bij het gevechtsschieten van het eskader in de Java-Zee. Met de overige jagers stoomde het schip 23 October naar Sabang en van daar naar Tandjoengpriok, waar het tot einde November bleef. Gedurende het overige gedeelte van het verslagjaar oefende de *Jakhals* hoofdzakelijk in de vaarwaters van Soerabaja en kwam in Maart 1914, na eene reparatie te hebben ondergaan, te Tandjoengpriok om deel te nemen aan de gezamenlijke oefeningen.

Hield in de eerste helft van April 1913 schietoefeningen in Straat Madoera en volgde daarna tot 8 September de bewegingen van de *Jakhals*. Van laatstgenoemden datum tot het einde van October vertoefde de boot in de wateren nabij Soerabaja ter voortzetting van de oefeningen en het doen van controleschoten met de torpedo's. Den 23sten October stoomde het schip met de overige jagers naar Sabang, waar het wegens averij aan de schroefas, van 5 tot 20 November in het droogdok was opgenomen. Nadat de *Bulhond* door de *Serdang* naar Soerabaja was gesleept kwam de boot aldaar bij het marine-etablissement in reparatie, na afloop waarvan het schip 19 Januari 1914 naar de Molukken stoomde en tegen het einde van die maand weder te Soerabaja terugkeerde. Het overige gedeelte van den verslagtijd werden in de nabijheid van die plaats oefeningen gehouden, waarna de *Bulhond* einde Maart te Tandjoengpriok aankwam.

Kwamen 2 November 1913 van Nederland te Sabang aan en meerden, gezamenlijk met de overige jagers die zich op genoemde plaats bij de beide eerste hadden gevoegd, den 15den d.a.v. in de haven van Tandjoengpriok. Tot 27 November oefenden de schepen met de *De Zeven Provinciën* in de Java-Zee en stoomden op dien datum naar Soerabaja waar ze bij het marine-etablissement meerden. In December hielden de booten hoofdzakelijk in Straat Madoera schietoefeningen, waarna ze voor de halfjaarlijksche herstelling en het garantieonderzoek in reparatie werden genomen. Begin Maart deden de schepen een tocht naar de Molukken en namen bij het einde van het verslagjaar deel aan de gezamenlijke oefeningen in de nabijheid van Tandjoengpriok.

2. Specificatie betreffende het personeel der in Nederlandsch-Indië aanwezige Koninklijke marine bij het einde van elk der jaren 1912 en 1913.

OMSCHRIJVING.	Personeel der Indische militaire marine en van het Nederlandsch eskader in Oost-Indië, behalve dat van den stoomvaartdienst en het korps mariniers.			Stoomvaartdienst.			Mariniers.		TOTALEN.			
	Officieren.	Onderofficieren en minderen.		Officieren-machinist.	Onderofficieren en minderen.		Officieren.	Onderofficieren en minderen (Europeanen).	Officieren.	Onderofficieren en minderen.		
		Europeanen.	Inlanders.		Europeanen.	Inlanders.				Europeanen.	Inlanders.	Te zamen.
Ult. 1912 Bepaalde sterkte . .	204	1 428	543	27	466	702	7	361	238	2 255	1 245	3 500
Ult. 1912 Aanwezige sterkte .	204	1 242	586	28	417	610	3	323	235	1 982	1 196	3 178
Ult. 1913 Bepaalde sterkte *a*) .	197	1 326	530	29	417	698	5	275	231	2 018	1 228	3 246
Ult. 1913 Aanwezige sterkte *b*)	189 *c*)	1 001 *d*)	594 *d*)	25	350 *e*)	692	3	319	217	1 670	1 286	2 956

a) Met inbegrip van 10 % reserve; bij Gouv. Bt. 30 Nov. 1909 n°. 26 is bepaald, dat dit aantal, wat de inlandsche schepelingen betreft, nog tijdelijk met 75 koppen kan worden overschreden.

b) Onder de „aanwezige sterkte" zijn ook begrepen de van boord geëvacueerden, ten getale van 5 officieren en 223 minderen op ult. 1912 en 4 officieren en 136 minderen op ult. 1913, zoomede de in de gevangenissen gedetineerden (27 minderen op ult. 1912 en 34 minderen op ult. 1913). Behalve het personeel, dat vast is aangewezen voor het vervullen van betrekkingen aan den wal, op welk personeel (15 officieren en 4 onderofficieren op ult. 1912 en 15 officieren en 4 onderofficieren op ult. 1913) ook bij de „bepaalde sterkte" is gerekend, zijn nog gebezigd in functiën of voor doeleinden waarop bij de „bepaalde sterkte" *niet* was gerekend, op ult. 1912 19 officieren en 67 minderen en op ult. 1913 21 officieren en 89 minderen.

c) Hieronder behooren 17 tot den geneeskundigen dienst en 25 tot het personeel der administratie. Onder de officieren zijn begrepen 35 adelborsten der 1ste klasse.

d) Hieronder zijn begrepen 394 Europeanen en 111 inlanders met den rang van onderofficier en 69 schepelingen met den graad van matroos der 1ste klasse, in verschillende qualiteiten *niet* begrepen in de cijfers van de hieronder volgende tabel.

De verschillende graden van Europeesch en inlandsch matroos waren op ult. 1913 bezet als volgt:

GRADEN.	Europeanen.		Inlanders.	
	Bepaalde sterkte.	Aanwezige sterkte.	Bepaalde sterkte.	Aanwezige sterkte.
Matroos 1ste klasse	282	77	62	77
„ 2de „	187	225	53	48
„ 3de „	346	233	206	217
Lichtmatroos.	—	3	109	157
Jongen	—	—	—	—
Te zamen . . .	815	538	430	499
Op ult. 1912 waren deze totalen	906	753	441	495

e) *16 hoofdmachinisten, 52 machinisten, 16 adjunct-machinisten, zoomede 266* koppen aan stokerspersoneel.

3. Statistiek over 1913 der aanvulling en verliezen onder het tot de Koninklijke marine in Nederlandsch-Indië behoorende personeel.

AANVULLING.	Europeanen.		Inlanders. *a*)
	Officieren.	Onderofficieren en minderen.	Onderofficieren en minderen.
Aangekomen uit Nederland:			
per torpedobootjager *Lynx* . .	5	62	—
per torpedobootjager *Hermelijn*	5	62	—
per pantserschip *Koningin-Regentes*	24	302	—
per mail.	72	612	—
Aangenomen in Ned.-Indië . .	—	—	172
Terug van desertie.	—	9	55
Totaal . .	106	1047	
	1153		227 *b*)

VERLIEZEN.	Europeanen.		Inlanders. *a*)
	Officieren.	Onderofficieren en minderen.	Onderofficieren en minderen.
Teruggekeerd naar Nederland:			
per pantserdekschip *Holland* .	13	258	—
per pantserschip *De Ruyter*. .	16	279	—
per mail.	61 *c*)	553 *c*)	—
Ontslagen	7	15	61 *d*)
Overleden	—	9	8
Gedeserteerd	—	25	66
Totaal . .	97	1139	
	1236		135

a) Van de gemiddeld aanwezig geweest zijnde sterkte beliep in 1913 het verloop van het inlandsche personeel der oorlogsvloot in percenten als volgt: uit hoofde van overlijden 0,63, afkeuring 0,87, desertie 5,25, verwijdering wegens veroordeeling en wangedrag 1,11 en diensteindiging 2,86, welke cijfers over 1912 beliepen 1,1, 1,5, 5,9, 1 en 2,68.
Wat de aanvulling van het korps betreft, beliep het getal der nieuw aangenomenen en dat dergenen die zich reëngageerden respectievelijk 13,68 % en 37,39 %, tegen in 1912: 9,65 % en 35,76 %.

b) In 1913 reëngageerden zich 470 inlandsche schepelingen.

c) Onder deze getallen zijn begrepen 7 officieren en 33 schepelingen, afgekeurd voor den actieven zeedienst in Oost-Indië, zoomede 5 veroordeelden.

d) Hieronder 14 wegens veroordeeling en wangedrag en 11 wegens afkeuring voor den zeedienst, zoodat het getal wegens diensteindiging ontslagenen 36 bedraagt.

4. Exploitatiekosten van de oorlogsschepen en van de maritieme inrichtingen aan den wal, over 1913.

a. Schepen van het Nederlandsch eskader.

NAMEN DER SCHEPEN.	Dokkosten.	Aanmaak, enz. van den inventaris.	Aanmaak, enz. van losse en vaste goederen.	Herstellingen.	Ontvangen inventarisgoederen.	Ontvangen steenkolen.	Ontvangen stoomolie.	Traktementen en soldijen.	Kosten van voeding.	Diversen.	Totaal.	Rente à 4 % en afschrijving. *a)*	Totaal-generaal.
De Zeven Provinciën	f 10 620	f 14 946	f 9 076	f 782	f 110 889	f 109 632	f 1 347	f 310 911	f 106 416	f 781	f 675 400	f 409 709 (5 612 459)	f 1 085 109
Tromp	3 900	29 501	21 812	88 603	54 561	58 544	2 145	251 763	88 557	880	600 266	315 648 (4 323 944)	915 914
De Ruyter	16 204	23 380	13 512	66 964	73 360	144 038	3 713	229 800	80 873	396	652 240	309 099 (4 317 019)	961 339
Hertog Hendrik	9 277	32 081	15 117	101 865	64 574	134 124	4 163	238 811	87 036	615	687 663	324 402 (4 443 863)	1 012 065
Holland	5 150	10 685	4 974	7 020	*b)*	127 374	1 370	204 776	69 268	*c)* 20 905	442 124	176 851 (2 908 741)	618 975
Wolf	2 137	6 078	3 940	34 942	16 837	31 778	4 418	58 831	16 653	341	175 955	83 296 (925 510)	259 251
Fret	2 179	7 609	3 839	37 011	19 259	31 137	4 151	65 255	18 104	333	188 877	83 240 (924 887)	272 117
Bulhond	2 961	5 644	6 350	33 502	13 829	26 947	2 492	62 958	17 173	244	172 100	78 566 (872 950)	250 666
Jakhals	1 985	5 453	3 670	29 116	17 335	32 680	2 618	64 232	17 496	116	174 701	78 630 (873 670)	253 331
Hermelijn d)	—	3	73	266	3 495	3 559	275	12 111	3 166	18	22 966	—	—
Lynx d)	45	6	60	252	3 876	3 095	450	11 727	3 182	80	22 773	—	—

a) Rente en afschrijving zijn berekend naar een levensduur voor de schepen van 20 jaar en voor de torpedobootjagers van 15 jaar en naar de kosten van aanbouw, welke tusschen haakjes zijn vermeld.

b) Het bedrag der afgegeven goederen aan het marine-etablissement overtreft dat der ontvangen goederen met f 9398.

c) Hieronder loodskosten, passagekosten, hospitaalkosten, enz., alsmede de kosten van de landingsdivisie van dit schip als gezantschapswacht te Peking.

d) De opgaven betreffende de *Hermelijn* en de *Lynx* loopen slechts van 2 November t/m 31 December 1913.

b. Schepen der Indische militaire marine.

NAMEN DER SCHEPEN.	Dokkosten en herstellingen.	Aanmaak, enz. van goederen.	Ontvangen inventarisgoederen.	Ontvangen steenkolen.	Ontvangen stoomolie.	Traktementen en soldijen.	Kosten van voeding.	Diversen.	Totaal.	Rente à 4 % en afschrijving. *a)*	Totaal-generaal.
Koning der Nederlanden	f 24 188	f 12 115	f 6 522	f 11 000	f 400	f 225 000	f 50 338	f 62	f 329 625	—	—
Koetei e)	26 063	8 633	12 321	14 070	360	53 000	17 278	121	131 846	f 28 248 (386 965)	f 160 094
Mataram	10 416	9 911	9 712	18 910	585	65 721	22 430	123	137 808	27 859 (381 630)	165 667
Serdang f)	10 163	3 712	14 066	6 341	746	15 766	4 686	110	55 590	29 638 (406 000)	85 228
Assahan	11 708	5 123	9 534	18 009	485	67 307	21 175	290	133 631	30 215 (413 900)	163 846
Siboga	13 634	9 343	8 935	15 183	510	65 815	21 426	140	134 986	28 248 (386 965)	163 234
Sumbawa	5 417	3 105	9 589	11 112	450	55 110	16 574	111	101 468	30 645 (419 800)	132 113
Lombok	5 947	7 055	6 862	16 856	630	62 970	15 853	20	116 193	32 704 (448 000)	148 897
Borneo g)	10 546	8 353	*h)*	—	—	—	—	35	18 328	43 910 (601 500)	62 238
Van Doorn	2 931	4 281	7 876	12 949	293	68 232	15 982	262	112 806	26 536 (363 500)	139 342
Van Gogh	8 379	4 800	24 267	13 943	585	66 283	16 189	75	134 521	21 791 (298 500)	156 312
Prins Hendrik	3 359	19 317	—	—	—	—	—	—	22 676	—	—
Makasser	2 101	2 283	—	—	—	—	—	—	4 384	—	—
Nienhuijs i)	804	2 047	—	—	—	—	—	55	2 906	—	—

e) De *Koetei* was van 15 October t/m 31 December 1913 buiten dienst.

f) De opgaven betreffende de *Serdang* loopen slechts van 15 October t/m 31 December 1913.

g) De *Borneo* was gedurende 1913 buiten dienst.

h) Het bedrag der afgegeven goederen aan het marine-etablissement overtreft dat der ontvangen goederen met f 606.

i) De *Nienhuys* is 1 October 1913 als munitieschip buiten dienst gesteld.

c. TORPEDOBOOTEN DER INDISCHE MILITAIRE MARINE.

NAMEN DER BOOTEN.	Dokkosten en herstellingen.	Aanmaak, enz. van goederen. *j)*	Ontvangen inventarisgoederen. *j)*	Ontvangen steenkolen. *j)*	Ontvangen stoomolie. *j)*	TOTAAL.	Rente à 4 % en afschrijving. *k)*	TOTAAL-GENERAAL. *l)*
Cerberus	f 147	f 1 558	f 1 385	f 2 075	f 355	f 5 520	—	—
Hydra	17 482	1 558	1 385	2 075	355	22 855	f 15 408 (171 200)	f 38 263
Scylla	2 435	1 558	1 385	2 075	355	7 808	15 408 (171 200)	23 216
Python	4 013	1 558	1 385	2 075	355	9 386	14 979 (166 433)	24 365
Sphinx	17 042	1 558	1 385	2 075	355	22 415	16 089 (178 765)	38 504
Minotaurus	9 925	1 558	1 385	2 075	355	15 298	14 979 (166 433)	30 277
Draak	2 655	1 558	1 385	2 075	355	8 028	14 400 (160 000)	22 428
Krokodil	15 393	1 558	1 385	2 075	355	20 766	14 400 (160 000)	35 166
Zeeslang	27 695	1 558	1 385	2 075	355	33 068	14 400 (160 000)	47 468

d. MARITIEME INRICHTINGEN AAN DEN WAL.

Torpedo-dienst te Soerabaja (kazerneering).	Onderhoud van gebouwen	f 2 607
	Arbeidsloon van personeel, belast met het onderhoud	621
	Herstelling en onderhoud van inventarisgoederen	4 657
	Diversen	34
	Aanmaak inventarisgoederen	1 004
	Ontvangen inventarisgoederen	9 364
	Traktementen en soldijen	*m)* 77 197
	Voeding	*m)* 19 963
	Rente (à 4 %) en afschrijving	4 780
	Totaal	f 120 227
Torpedo-atelier te Soerabaja	Onderhoud van het gebouw	f 567
	Inventarisgoederen en benoodigdheden	9 318
	Herstelling en onderhoud van den inventaris	801
	Diversen	3 585
	Rente (à 4 %) en afschrijving	7 874
	Totaal	f 22 145
Marine-kampement te Malang.	Onderhoud der gebouwen door de genie	f 1 600
	Dagelijksch onderhoud, verlichting, enz.	2 178
	Voedingsgeld van den beheerder	365
	Vervoer van goederen	106
	Vervoer van officieren, onderofficieren en minderen	1 869
	Verstrekte inventarisgoederen	520
	Door het marine-etablissement uitgevoerde werken	809
	Totaal	f 7 447
Marine-kazernete Soerabaja n)	Onderhoud van het gebouw	f 560
	Diversen (licht, brandstof, telefoon, enz.)	2 218
	Voeding	13 847
	Traktementen en soldijen	63 651
	Totaal	f 80 276

j) Inventarisgoederen, steenkolen en stoomolie worden bij den torpedodienst als één geheel geadministreerd; vandaar dat voor elke boot 1/9 van het totaal bedrag der 9 booten is genomen.

k) Rente en afschrijving zijn berekend naar een levensduur van 15 jaar en naar de kosten van aanbouw, welke tusschen haakjes zijn vermeld.

l) Het totaal-generaal der 9 booten, ad f 265 207, moet nog vermeerderd worden met f 116 077 wegens traktementen en soldijen van 6 bootsbemanningen, f 31 492 wegens kosten van voeding voor 6 bootsbemanningen en f 7711 wegens declaratiën van de bootsbemanningen bij reizen buiten Soerabaja.

m) Deze opgaven hebben alleen betrekking op het personeel der z.g. kazerneering, dus niet op de 6 bootsbemanningen.

n) De kosten van den bouw en de inrichting van de op 1 October 1913 in dienst gestelde kazerne hebben bedragen f 263 774.

5. Opgaven over het tijdvak 1 April 1913 t/m 31 Maart 1914 betreffende het dokken, enz. door schepen der Koninklijke en der gouvernementsmarine.

I. Te Soerabaja (marine-etablissement), te Sabang (particulier dok) en te Tandjoengpriok (particuliere werf) en II. te Singapore.

NAMEN DER SCHEPEN.	Plaats waar het schip is gedokt of gerepareerd.	Datum van aankomst. [1]	Datum van vertrek. [1]	VERDERE AANTEEKENINGEN.
		INDISCHE MILITAIRE MARINE.		
Mataram	Soerabaja.	9 Juli 1913.	11 Aug. 1913.	Dokken, ketelinspectie en kleine herstellingen.
	id.	20 Febr. 1913.	11 Maart 1913.	Dokken en kleine herstellingen.
Serdang	id.	2 Dec. 1913.	23 Dec. 1913.	Herstellen van de lekken aan het dek. Is 15 October 1913 in dienst gesteld; eenige voorzieningen in verband met het aan boord nemen der mijnen.
	Sabang.			Dokken en kleine herstellingen.
Koetei	Soerabaja.	7 Juni 1913.	14 Juni 1913.	Dokken en kleine herstellingen; is 15 October 1913 buiten dienst gesteld.
Siboga	id.	27 Oct. 1913.	3 Dec. 1913.	Dokken en kleine herstellingen; voorzieningen in verband met het aan boord nemen der nieuwe trotylmijnen.
Assahan	id.	13 Mei 1913.	31 Mei 1913.	Ketelonderzoek en kleine herstellingen.
	id.	19 Aug. 1913.	27 Aug. 1913.	Ketelherstellingen en dokken.
	Tandjoengpriok.	6 Oct. 1913.	14 Oct. 1913.	Herstelling aan de ankermachine.
	Soerabaja.	21 Jan. 1914.	31 Jan. 1914.	Kleine herstellingen en ketelonderzoek.
Van Gogh	id.	30 Sept. 1913.	23 Oct. 1913.	Dokken en kleine herstellingen.
Van Doorn	Sabang.	16 Aug. 1913.	25 Aug. 1913.	Idem.
Lombok	Soerabaja.	9 Dec. 1913.	19 Jan. 1914.	Idem.
Sumbawa	id.	28 April 1913.	6 Mei 1913.	Kleine herstellingen.
	id.	17 Juni 1913.	24 Juni 1913.	Dokken.
	id.	1 Sept. 1913.	14 Sept. 1913.	Herstelling van den ankerspil.
	id.	22 Jan. 1914.	24 Febr. 1914.	Dokken en kleine herstellingen.
Borneo	—	—	—	Is sedert 1 Januari 1913 bij het marine-etablissement wegens afgekeurde ketels.
Cerberus	Soerabaja.	1 April 1913 reeds aanwezig.	1 April 1914 nog aanwezig.	
Python	id.	id.	id.	
Sphinx	id.	id.	id.	
Minotaurus	id.	id.	id.	Periodiek werd gedokt en van de helling gebruik gemaakt; de *Python*, *Sphinx*, *Minotaurus* en *Scylla* ondergaan sedert October 1913 groote herstellingen.
Hydra	id.	id.	id.	
Scylla	id.	id.	id.	
Draak	id.	id.	id.	
Krokodil	id.	id.	id.	
Zeeslang	id.	id.	id.	
Koning der Nederlanden	id.	24 Oct. 1913.	30 Oct. 1913.	Dokken.
Prins Hendrik der Nederlanden	id.	—	—	Ter reede liggende, werden kleine herstellingen uitgevoerd.
Makasser	id.	—	—	
		NEDERLANDSCH ESKADER IN OOST-INDIË.		
De Zeven Provinciën	Singapore.	19 April 1913.	24 April 1913.	Dokken en voorziening aan de tubelures.
	Soerabaja.	1 Mei 1913.	12 Mei 1913.	Kleine herstellingen.
	Singapore.	11 Jan. 1914.	15 Jan. 1913.	Dokken.
	Soerabaja.	27 Jan. 1914.	1 April 1914 nog aanwezig.	Groote herstellingen; was 1 April 1914 nog in herstelling.
Tromp	id.	19 Febr. 1913.	4 Juni 1913.	Dokken en groote herstellingen.
	id.	18 Aug. 1913.	27 Aug. 1913.	Herstelling.
	id.	10 Jan. 1914.	16 Jan. 1914.	Dokken.
Hertog Hendrik	id.	9 April 1913	2 Mei 1913.	Dokken en kleine herstellingen.
	id.	25 Juli 1913.	11 Aug. 1913.	Herstelling.
	id.	15 Oct. 1913.	9 Jan. 1914.	Dokken en groote herstellingen.
De Ruyter	id.	25 April 1913.	30 April 1913.	Kleine herstellingen.
	id.	19 Aug. 1913.	22 Aug. 1913.	Dokken.
	id.	24 Nov. 1913.	24 Dec. 1913.	Dokken en kleine herstellingen; is 24 December 1913 naar Nederland vertrokken.

[1] De opgegeven data geven de grenzen aan van het geheele tijdvak, gedurende hetwelk de schepen in genoemde plaatsen vertoefden.

NAMEN DER SCHEPEN.	Plaats waar het schip is gedokt of gerepareerd.	Datum van aankomst. [1]	Datum van vertrek. [1]	VERDERE AANTEEKENINGEN.
Holland	Soerabaja.	1 Oct. 1913.	1 Nov. 1912.	Dokken en kleine voorzieningen; is 1 November 1913 naar Nederland vertrokken.
Fret	id.	—	—	Elke 3 maanden dokken en éénmaal in het halfjaar groote voorzieningen voor onderhoud en herstelling.
Wolf	id.	—	—	
Jakhals	id.	—	—	
Bulhond	id.	—	—	
Lynx	id.	—	—	
Hermelijn	id.	—	—	
		GOUVERNEMENTSMARINE.		
Argus	Soerabaja.	12 Maart 1913.	5 April 1913.	Dokken en kleine herstellingen; is 1 Mei 1913 buiten dienst gesteld.
	id.	18 Febr. 1914.	26 Febr. 1914.	Dokken en kleine herstellingen.
	id.	16 Aug. 1913.	18 Aug. 1913.	Dokken.
Barito	id.	30 Juli 1913.	16 Aug. 1913.	Dokken en kleine herstellingen.
Brak	Tandjoengpriok.	15 Dec. 1913.	18 Dec. 1913.	Idem.
Condor	Soerabaja.	2 Mei 1913.	14 Mei 1913.	Dokken en kleine herstellingen; is 29 October 1913 in dienst gesteld.
Cycloop	Singapore.	11 April 1913.	20 April 1913.	Dokken en kleine herstellingen.
Dog	Sabang.	16 Juni 1913.	28 Juni 1913.	Idem.
	id.	2 Febr. 1914.	8 Febr. 1914.	Idem.
Edi	Tandjoengpriok.	7 Jan. 1914.	10 Jan. 1914.	Idem.
Flamingo	Soerabaja.	10 Febr. 1914.	18 Febr. 1914.	Idem.
Glatik	Singapore.	3 Mei 1913.	2 Juni 1913.	Idem.
Hazenwind	Soerabaja.	17 Nov. 1913.	3 Dec. 1913.	Idem.
Java	Tandjoengpriok.	17 Sept. 1913.	18 Sept. 1913.	Dokken.
Kwartel	Soerabaja.	17 Juli 1913.	30 Juli 1913.	Dokken en kleine herstellingen.
Nias	Sabang.	3 Oct. 1913.	9 Oct. 1913.	Idem.
Raaf	Soerabaja.	14 Mei 1913.	21 Mei 1913.	Idem.
Speurder	id.	31 Oct. 1913.	8 Nov. 1913.	Idem.
Spits	id.	26 Jan. 1914.	3 Febr. 1914.	Idem.
Telegraaf	id.	25 Sept. 1913.	4 Oct. 1913.	Idem.
		4 Nov. 1913.	12 Nov. 1913.	
Valk	id.	16 Juni 1913.	25 Juni 1913.	Idem.
Zwaan	id.	3 Febr. 1914.	23 Febr. 1914.	Idem.
Zwaluw	id.	19 Nov. 1913.	29 Nov. 1913.	Idem.
Zeemeeuw	id.	16 April 1913.	22 April 1913.	Idem; is 5 September 1913 buiten dienst gesteld.